

หมู่ที่ 4 บ้านหนองประจักษ์

ประวัติความเป็นมา :

ประวัติบ้านหนองประจักษ์มีการกล่าวถึงชื่อและที่มาของหมู่บ้านนี้หลายความเป็นมา ดังต่อไปนี้

1. ประวัติหมู่บ้านนี้มานานหลายร้อยปี ในสมัยคนเก่าคนแก่ ที่กล่าวขานกันมานานว่าเมื่อก่อนหมู่บ้านนี้เป็นพื้นที่ที่มีต้นไม้ชนิดหนึ่งมีชื่อว่า “ต้นประจักษ์” ซึ่งเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และหนองน้ำในหมู่บ้านมีเพียงแค่ 1 หนองน้ำที่เอาไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคเท่านั้น เดิมหมู่บ้านนี้ไม่มีชื่อประจำหมู่บ้านของตนเอง ชาวบ้านก็เลยเรียกว่า โดยที่มาของชื่อหมู่บ้านมาจาก “หนอง + ต้นประจักษ์” และได้เรียกมาจนปัจจุบันนี้ว่า “บ้านหนองประจักษ์”

2. เดิมทีบริเวณหมู่บ้านมีต้นประจักษ์จำนวนมาก โดยเฉพาะข้างหนองน้ำมีต้นประจักษ์ใหญ่หลายต้น จึงตั้งชื่อบ้านหนองประจักษ์

3. หมู่บ้านหนองประจักษ์ ตั้งขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2478 โดยมีครัวเรือนทั้งหมด 4 ครัวเรือน ซึ่งย้ายถิ่นฐานมาจากอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ขณะเดียวกันในพื้นที่ใกล้เคียงก็มีครัวเรือนอพยพมาจากถิ่นอื่น อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันจำนวนหนึ่ง ต่อมาเมื่อมีการขยายจำนวนครัวเรือนมากขึ้น จึงได้จัดตั้งหมู่บ้านชาวบ้านจึงใช้ชื่อว่าบ้านหนองประจักษ์ เนื่องจากในพื้นที่ตั้งหมู่บ้าน มีหนองน้ำขนาดใหญ่และมีต้นประจักษ์ขนาดใหญ่ขึ้นอยู่จำนวนมาก ชาวบ้านจึงใช้ชื่อบ้านหนองประจักษ์เป็นชื่อหมู่บ้าน จึงถึงปัจจุบัน

4. หมู่บ้านหนองประจักษ์ เป็นหมู่ที่ 4 ในจำนวน 11 หมู่บ้านของตำบลพันเสา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เริ่มก่อตั้งเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2493 หรือ ประมาณ 58 ปี มาแล้ว โดยการนำของผู้ใหญ่ถ้วน มิโม, นายหอม ครุฑจันทร์, นายอุ๊ต เมฆโต, นายข้าว บัวจันทร์, นายรอด เขยเปลี่ยน, นายสิม ชวนชม, นายเซ็ง รักทวี ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้อพยพมาจากจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนครปฐม และจังหวัดเพชรบุรี เหตุที่อพยพมาจากหมู่บ้านเดิม เนื่องจากเกิดปัญหาน้ำท่วม มีพื้นที่ทำกินน้อยและประชากรอยู่กันหนาแน่นมาก จึงได้ชักชวนกันออกมาหาพื้นที่ทำกินใหม่ ประกอบกับพื้นที่ของหมู่บ้านหนองประจักษ์เป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารนานาชนิด ซึ่งเหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน ต่อมาก็มีผู้คนทยอยเข้ามาเรื่อย ๆ จึงได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นมา

ประวัติความเป็นมาของบ้านหนองประจักษ์ที่ได้กล่าวถึงมานั้น ถึงจะมีหลายประเด็นแต่ละประเด็นที่กล่าวมานั้นหากมีส่วนคล้ายๆกันของเนื้อหา ซึ่งโดยสรุปแล้วสาเหตุที่ใช้ชื่อหมู่บ้านหนองประจักษ์ก็เพราะว่าบริเวณที่แห่งนี้มีหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีต้นประจักษ์ขึ้นอยู่ริมหนอง ชาวบ้านจึงเรียกที่แห่งนี้ว่า “บ้านหนองประจักษ์”

สภาพในอดีต

“บ้านหนองประจักษ์เดิมมีอยู่ 8 หลังคาเรือน ต่อมาเมื่อมีคนอพยพมาจากหลากหลายที่ที่อยู่ใกล้เคียงในพื้นที่และบางกลุ่มก็อพยพมาจากพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ซึ่งผู้ที่อพยพมาครั้งนี้ล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ต้องการหาที่ทำกิน เพราะที่ที่เคยอาศัยอยู่ที่ดินไม่พอทำกิน โดยมีคนที่อพยพมาก่อนนั้นได้กลับไปเยี่ยมญาติที่บ้านเดิมแล้วนำเรื่องพื้นที่ทำกินในแถบจังหวัดพิจิตร พิษณุโลก นครสวรรค์ มีที่ทำกินเหลืออยู่มาก หลังจากได้ข่าวตามที่ญาติบอกนั้นก็เดินทางมาบุกป่าถางไร่ทำนา เดิมบ้านหนองประจักษ์เป็นที่ทำนาของบ้านวังตะครับ วังโมก บ้านหกข้าว เมื่อชาวบ้านในหมู่บ้านอื่นๆเข้ามาทำนาเสร็จสิ้นแล้ว พวกเขาเหล่านั้นก็ลากข้าวกลับไปยังหมู่บ้านของพวกเขา คนในหมู่บ้านนี้มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันละกัน แล้วแต่ว่าแต่ละบ้านมีอะไรที่เอามา

แลกได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “ไถ่แลกนา ควายแลกนา แลกเกลือ” ในปีพ.ศ. 2485 เกิดโจรชุกชุมมาก เพราะปีนี้เกิดน้ำท่วมหนัก ทำให้ประชาชนไม่มีที่ทำกิน ส่วนมากโจรจะมาจากอุทัยธานี พรานกระต่าย สุโขทัย”

สภาพปัจจุบัน

บ้านหนองประจักษ์มีพื้นที่ทำการเกษตร 2,517 ไร่ มีราษฎรจำนวน 171 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 959 คน ประชากรในหมู่บ้านพูดภาษากลาง และสามัคคีกันมาก วิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านดำเนินไปอย่างเรียบง่ายตามแบบวิถีชีวิตคนไทยที่มีความสามัคคี เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ตลอดจนดำรงรักษาและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามต่าง ๆ ของไทยไว้อย่างดีงาม เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ วันสำคัญต่างๆทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีวันสงกรานต์ ซึ่งสำหรับหมู่บ้านนี้แล้วถือว่าเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดในรอบปี ชาวบ้านที่นี่จะร่วมมือกันทำกิจกรรมหลายๆอย่าง เช่น ทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะลักษณะภูมิศาสตร์และลักษณะภูมิประเทศของหมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ประกอบกับมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพดังกล่าวในด้านต่างๆ เช่น สภาพของดินที่อุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ นอกจากนี้ยังมีราษฎรบางส่วนที่ประกอบอาชีพอื่น เช่น ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป เป็นต้น